

יידישע

פעסטער צייטונג

דאָננערסטאג-אויסגאבע

דויעט בלאט ערשיינט צוויימאל וואָכענטליך... פרייטאג 2

אויף דויעט צווייטן קאנוס יעדן מאָן פּרענוערירען

№r.24 יעדענטער יאָרהאַנג

פעסט י"ח ואדר ה'ת"רל"ח

Pest. den 25. März 1875.

פאליטישעס

פאן אינערער אינגערען פאליטיק ווערדען ווי יעצט וועגן נייעס צו שרייבען האבען ווייל יעצט דער צענטראלער שרייבער דיבסטאן אויף 10 טאגע נעמלאסטען ווארדען אונדעם דא דעפוטירטען צו אירען אסטער-פרייטאגען נאך היינט ווישען אירען וועהלערען ווערדען ווי יעצט איבער דא געשעדיגע פערזאנליכע דער רעכטען מיט דען לוי-קען מנדליכע מיטשעדינגען מאכען קאנגען, אונד אין דער שטאט ווירד יעצט פאן אללען געגענדען דעם לאנדעס געטעלדעם, דאס ווי אונד אונטער דער בעפאלקערונג דא ביידען פארטייען פאראיי-ניגט האבען אין קלוינעכטען דאס פאררען טאגס, אין איינע פאלעס-פערזאנלעכע שטאטגעשעדיגען, אין וועלכער דער בעשולם אייגענשאפטען וואר-דען, דאס ווי אונד דא ווערענדיגע לינגען אונד רעכטען וועלכער צו איינער ליבערליכען פארטייען פערזאנליכע האבען, דערלייא נאכריכטען ווערדען אויך אים טעמעשוואר קעטשענעטע אונד טענען געטעלדעט.

דאס שרייבען דעם אבערסטע-האפט-אויסגאבע אן דען פאליטישען פריסטען ס א פ י ע א ל י-טעט פאלגענדער-טאגען: ווען מאיעסטע דער קאזער האט דאס אבערסט-האפט-מארישאל-אמט בעיאפטראנט, ווי מ'ס א ל ל ל ע א אבער דא האלטען דעם פריסטען אלס פערזאנלעכע-ראטה האלטען דער לעמבערג-שטרענג-אויסזעצער באהן דעמולבען איינצורוקען אונד אויך נודע איינער קאזערליכען פערזאנלעכע פאם יאדע 1869 אנצוארדנען, דאס דעם פריסטען ניכט צו ערלויבען ווי א אס אלע-דער האכסטען האפע צו ערשיינען, לויבעטיש ווארדען דער פריסטען בעיאפטראנט, ווי א אס אלס לאנד-מארישאל פאן נאליצען נידעריגעליענען.

נאכן דאוועלען שרייבען ונד אויך דעם פריסטען יאבלאנאווסקי אונד הערדן דר נוסקרא צינע-קאסטען, ווי א נון יעדער ווייס, האט דעריינע וועל-כער פאם קאזער צום נידעריגסטען ערנאנט ווירד צו יעדער בעליעכענע צייט שרייבען צום קאזער: פאן נון אן ווארדען אלוא דויעט דרייא נעדימטראטע פאם האפע אונטערשאפט.

זאמט ווערדען וויר נון ערסט יעצט מיט שטיינע ווערדען, ווי א וויכטיג דויער פראצעס-אפענדיש ווא, אונד ווי דער עוונדע מענשען-פערשטאנד אונד דאס נאטורליכע רעכטע-פערשטאל אובער דאס פרייזענען אפטייטען עמפארט ווען, אללע פרייזענע אונד אונטערשטעליכע איי-ווארדע ווענעס האבען אן דען אנטקאלער אפע-נישט אין דאנקען-שרייבען געריכטען, ווערדענען אונד אין ווארדענען צייטונגען וועלכע פאן אפענדיש-כע שטאבען ווארדען אונד איהן דאדער פערשטיידענען, אין מיטשעדיגע-שרייבען רובטענען: פילע פיע-נעמטראטען האבען איהנען אירען אפפאלל ערקלערט.

אונד קאנג אים אויך היער מיט דעם שא-נען ביישפילע פאראנגענאנען אונד האט דא אונ-דערליכען לייט פאן ווענעס האפע אונטערשאפט. אונד קאנג אים עבענא ווי א אונד אונד דעריינע פאמיליע-פאטער, וועלכער קיינען אונטערשאפט-ענען מעשען אין ווענעס היינט דולדען קאן יעדער בירגער האלט זיין ווי א פאן אונדערליכען פיע-זאנען אונד פערשטייטעט אללען פערזאנלעך לוי-טען דען בענד - אונד דער קאנג אלס ערסטער בירגער דעם שטאטעס, וואללטע אן ווענעס היינט אונד האפע ניכט דאסוועלכע מהן? אונד אין דער טראס אונד אונדער קאנג אין דויער אין ווענעס ווערד שפרינגע ווען דא וועלט איבער איינע ווי-נער אפלייטע ווער עטויס אונד אונדעס שפרייט, לייכטע אונד ווארד אונד אונדער דא דעקט זיך דער קאנג, אין שפאן דארפן אונד דעריינע דאס איינפיראט-טענליכע ווענעס האפע צו ווין, - עבענא ווי א ווען אין אפטייער פאן יעמאנדע אונד אהרשינע אונדערשטען ניכט וואפעל א מ'ס רעכט אדער אונדעם, ווא הארט ער אויף אפטייער דעם ווין, נאך ליינא וואר מיטשע-פערזענעט אונד מיטשע פאללען, אלס איהם משענאטאני אס רייכטסטע פארזויגען מאכטען, דאס ער זיך אויף לאנדעס-קאסטען בערייבערעט: דען אין מיטשע-פערזענעט מיט פאר אללער וועלט ווין דאשטענען, אים רעשעקטורע צו ווערדען.

דא אונדארישע צייטונג עשט נאפלי' שרייבע איבער דויעט אונדערשאפט פאם האפע פאלגענדעס: וויר וויסטען אין דויעטעס איינענליכע

ער ווא ניכט טעהר צו זעהן ווישט. - באראן וויסטמאן אונד נאך אפמאן (וועלכער אלס שטאטס-אנאלט נענען אפענדיש איינפערטען אונד ווארדען פאם קאזער מיט הארען אירען בעקערס אונד איינפערטענעם: אויך נענען דא ווי-נער צייטונגען, וועלכע אירע ענדע-נעבער לאבען, אונד ווען דא אויך דא שולדעסען ווען, אונד אירע ניכט-נעלד-נעבער בעשעפפען, אונד ווען דא אויך דא געלעהרעטעס אונד בראויסטען ווען, וונד יעצט פיערע עסטערייכישע שטאטס-מענער איינפערטענען, אן דער ווענעס רייכע-ראטה-ווענע פאם 19 מערין זאנטע מיטשע-פערזענעט איינפערטען, דאס דא ווענעס ווענעס דען נון נענען שטאטלע מאכען אונד ווענעס דען ערשטענען שטאטסמאן בעשעפפען, ווען ווא פאן איהם קיין געלד בעקאסטען, איינע צייטונג וואללט דער טוינע אונד אונדארישע איינפיר-דער אפגעטליכען מינינג ווין, ווא וואלטע דאס פאלע איינפירען אבער דא מיטשען צייטונגען ונד פארטייא אונד ווענען אויך דא מינינג דעם פאלעס פאר אירע פארטייאישע צייטונגען אירע צו פירען

דא ווענעס טאנעס-פערטעס יעדעלעט איינפירענדיגע דויעט פאלל מיט דר נוסקרא, ביי דויער לעמבערג-שטרענג-אויסזעצער באהן האט דר נוסקרא 100000 נולדען אלס נודענע-נעוון איינע-שטעקע, ווא ער אלס מיטשעט ניכט מהן דור-דעם ער ערשטענע אבער אין איינער פערזאנלעכע טע אונד דער קאזער איינפירליך ערלויבעט דענען גענעדיגע ווען איינפירענען, שאן דאסאלס מאכטע דויער ערשטענע איינפירען אונד נעמאד נעמטשע זיך דען קאזער צו פראגען אב ער איהם וויכטיג דעם ערלויבעט, ערסט אים דעם פרא-עסטע אפענדיש האט דער קאזער פאן דויער איינפירע דעם דר נוסקרא נעפארדען אונד דער קאזער ווא איבער דויער לייט איינפירענע-טע איינפירענע אונד אונדער האט אין איר-טע אונדערשטען פיענעס גענעטעס אונד וויס זיך ניכט צו פראגען, דאס ער איינע זאלטע נע-ניכט דעם דר נוסקרא אונד וועלכע זאלטע זיך נון דער קאזער אן אללעס נעוון פראגענע אונד מיט ווענעס נעוויסטען פאללעקאסטען אים ווען ווא, ערשטע דר נוסקרא פאם אבערשט-הא-ט-מארישאל-אמטע אין דענעס, אן וועלכע זע פאם קאזערליכען האפע פארטירך איינפירענע ווארדען.

אלס דר נוסקרא ווענע שרייבען ערשטע, נון ער זיך צום קאזערליכען אבער-הא-ט-מארישאל אונד מאכטע איהם נאך פאריינע, ווא אים פאן אונד ניכט פירדער אונדערשטע האפע דא אויף זאנטע דער אבערסט-מארישאל, דאס פאן בייא וויסטען אונדערשטען ניכט וואפעל נאכפארטען בייכעס, דאס ער איינע זאלטע הי-הויב צאנע דען אבערסט-האפט-מארישאל אונד זאנטע: ווען און מ'ר קיינע נענע-טהאונע ניכט, ווא ווערדען איר מ'ר איינע נענע-טהאונע צו פער-שאפען וויסטען!

פאן אים נון דארף נעשפאנטע, וואס פיר איינע נענע-טהאונע זיך דר נוסקרא פערשאפען ווירד, ער ווירד אויך פערליכטע ניכט דען נאנען האפע צו איינע דוועלע העינפירענען אדער אדער נאך נאך מיט איינער אנדערען דארהונג קאסטען-

אונגארישען הייבסטאנעם אנטווארשטעט מיניסטער
פּעטשער, דאס דיא איווענבאךן איבער טאַמאַש נע-
צאַנען ווידר.

*) יינע זעהר אינטערעסאַנטע
טעג געשיכטע ברענגט דאס עסטרייכע.
פאר 10 יארהען וואנדערטע אין אימער ווע-
בענדיגער ווע נאך אמעריקא, אים דארט זיין גלויב
צו זוכען. אלס ער זיך פון 60000 גולדען ערווארבן
האטטער, רייזט ער נאך הויז צו זינער ארמען
פאמיליע, ווארדע אבער אויף דעם היימוגען אין
האמבורג געפערלדיך ערקראנקט. ער מאכט דארט
טעסטאמענט, און וועלכעס ער דאס פערמאגן
זינער פאמיליע פערמאכטע, עס ווארדע איהם
אבער באלד בעסטער — אינא אים ער איינשטאר-
זא ער אלס דער ערסטער וואס דען קאָפּפער און וועלכעס
נעגלד אינר טעסטאמענט וואר, געשטאלען האטטע
דיא לייטע אים שפיטאלע ער בארמטען זיך ווינער
אינר זאמטלעשען איהם 100 גולדען, אים איהם דיא
וירקוועט נאך אמעריקא צו ערמאליכע, ווא ער
פאַן פארינע בענינגען מוסטע, אינצווישען ווארדע
דער דינע און דער אינגעלעך ענדערט, מאן שיק-
ט ער דען קאָפּפער און דיא פאמיליע אינר דינע גלויב-
טן אים דעם טעסטאמענט צו ערוועקען דאס דער
פאטער געשטארבען איזט, אבער דיא 60000 גולדען
לאנגטען זיא לייכט טראַסטען — אינר דיא רייכע
ווייניג בעקאט באלד אינען צווישען מאגן — באלד
אבער האטטע זיך דער מאגן און אמעריקא ווענדער
5000 גולדען ערווארבען אינר קאס עכטן דאמאלס
נאך הויזע אים דיא האכצייט ווינער ערשטעמען
לאכטער געפיינט ווארדע נימאנד ערלאנגטע
אויפן ער מיטטע זיך אינער דיא האכצייט-
לאכטע אינר אלס דער "הון" אויסוועג: בלח-
געשטע! בלח אלס געשטע! דער שטעף-פאטער גיבט
100 גולדער גולדען! דיא שטאנד דער אינגעלעך
פאטער אויף אינר זאנטע צום הון: "גון! זיא
דארה ווארל דער ריכטע פאטער 1000 גולדען
געבען!" אינר לענגטע לייך דען שווענדער אין דען
שטעלדער. דיא איבערלאשען לאסט זיך רענקען:
אבער וויא דאס ווייב זיא ליכטווינג אינען אנדערען
היראטען וועלכעס דאס איהם עכטן דיא פאטער!

*) גרויזאטיקייטען גענען
איינען זיך זיך, אים שטע-סערדאהעלי-
ווידר דעם טאמער, איראעליש פאנדיגע
שויערליכע געשיכטע געשריבען: אין הויזנער
ווער ווערבער מיט שטערהעלע ווען אויף אינען
מארכט פוהר אינר נאכער פאם ווען אבשימען
אום אין וועניג צו פוס צו לויפן, ברענג ווייט פאם
וואנען צוריק אינר פאנר אינען קלוינען האנד-קארט
מיט קוקרונ, וועלכען אין פארברעפארדערנער
בוינער פאם וואנען פאללען ליעם דער בוינער קאס

באלד צוריק אינר דער ווע נאב איהם דאס פער-
לארענע, דער בוינער זאנטע אבער, דער ווע האבע
איהם היינען קוקרונ, אים וואנען געשטאלען אינר
מיט הילפע זינעם גרוואמען ווייכעם שפאננטע ער
דען ווען און דען וואנען וועלכער מיט דעם פער-
דע צוזאממען דען בוינער-וואנען ציעהען מוסטע.
דען פארטובע קוקרונען בוינער וואנען ער ווע-
העט וויא אויך דען דיעב אינשפאנען! אללעס לאכ-
טע וויא דער בוינער אויף דען ארמטן ווען וויא אויף
דאס פערדע מיט דער פייטשע זאנטע-וואנען האט-
טע גלוקלעכער ווינען איהם פאם ערשטען וואנען
פאן וועלכעם דיעווער ווע צוריקבליבען אין ראד
געבראכען ווארדען דער וואנען בלייבע שטענען אינר
דיא אינדאלישען זאנען, וויא דיער אויך קאמע-
ראד אינגעשפאנען איהם, זיא פילען איבער דען
בוינער הער אינר בעפרייטען דען ווען, דער בוינער
זיצט יעצט אים פערעסבורגער געפונגען פוהר
דינען גרוואמען טהאט.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייען

קוסטרוז באנאטער 3.20 גולד, פער
צאל-גענעמער אינר פער קאסא.
האפער 2.10-2.20 גולדען פער 50 פער.
קארט 3.50-3.65 גולד.
נערטע 2.50-3 גולדען פער 75 פער.
ויינען פרייען נענטן דיא פארינע פרייען-נאטיונע ווע דיא
היינען פרייען אים ניכט געשטימען. פער פוהר-יאד
4.70-4.75 גולדען.
האפער פער פוהר-יאד 2.10-2.11 גולד.
קוקרונ פער פרייען 3.35-3.37 גולד.
מעהל-פרייען (פער ווינער ענטבען זאסט
ואק, פרייען אב עסט) גולד: 6:12 גולד, 80 קר.
12 גולד, 30 קר, 2:11 גולד, 80 קר, 3:11 גולד, 11 קר.
7:10 גולד, 10:10 גולד, 11:10 גולד, 7:6 גולד, 7:6
20 קר, 7:6 גולד, 40 קר, 8:8 גולד, 50 קר, 8:8
5 גולד, 20 קר, פיען קלייע 2 גולד, 80 קר, נאכע קלייע
2 גולד, 40 קר.
הילענע רייכטע: נאכטע ווייטע באהען 5%-5%,
צווענעל 3%, ליינען 4%-6%, ערבסען 5%-5%, פער צער
ניינע טאקן 11%, בלוינער 14%, פער מעמען, הויז-בריין 5.75
גולד פער צאל-גענעמער, הויזע קאלעס 3-10 גולד,
פער 82 פער — ליינאמען 11% גולד, פער 150 פער, —
האנפאטעס 2-2.80 גולדען פער 60 ווינער פער,
ערדע פער: מיטשטער זאק-ווינען 1.60 —
פרייען 2-1.80 גולד פער ווינער צער,
שפרייטס נייע מעטאקע 43%-43% קר — פיע-
העט-ווארע 44%-45% קר,
עצטע שטעטען באנאטע 15%, מערישע 12-14 גולד.

רעסע: פער 160 פער 10% גולד, קארל-רעסע
10%-10%, 10% גולד.
רובאל רחעס 16%, דאפער-ראפערט 10 — 10%,
אום נאכטען 18-18%, נאפער-פרייען-אל 21 גולדען,
11 קערן 4% גולדען פער מעמען,
פאר 3-4 גולדען פער מעמען,
פער אלע 10% גולד.
פעסטער שלאכט פיע-המ-ארקט בייא דעם
אם 18-פער ג.מ. הייע אנגעפאלטענען יאר-מארכטע וואר-
דען פערקויפס 2007 אכטען דאס פאנר פאן 160 ביו 395 גולד!
391 קוהע דאס פאנר פאן 120-240 גולדען, 358 מעלק-קוהע
דאס שיק פאן 65-290 גולד, — שיק שאפע צער,
— גולד, — רינדעל 11% גולד, צענטע 23 גולד,
— קר, ביו 26 גולד, 50 קר.
ווינער פרייען
ריבאל 18 גולד, לינאל 20 גולד, —
פער אלע אום 11 גולד.
שפרייטס: פרום-שפרייטס 42% קר.

וויינען פערקויפס 45000 צער, פרייען בערוינער
געשטימען באנאטער 85-86 פער 4.80-5.35 גולד אין ווינען
פער צאל-גענעמער.
קארן עסטרייכישע 81-פערניע אין וויינען
3.80-4.10 גולדען פער מעמען,
האפער אונגארישע אב ווינען 50-55 פער, —
1.85 גולדען פער צאל-צער,
קוקרונ באנאטער אב ווינען פער צענטע
3.30 גולד,
נערטע אונגארישע און וויינען 72-75 פער, —
3.18 גולד פער נאך עסטרייכישע מעמען.
לאכטע ציענען פאם 20 מערין 1.875,
וויינען 7 39 15 77 35
פער אונגארישע רעקאטען: מאיר בייא פיע.

קאנקורד

בייא דער היינען איראעלישען ארט-יא-
דאקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע אינעם א-
שטענדיגען פארבעטער, דער צעליך ש"ס יקרא
זיין מיט, זאפארט צו בעזעמען, יאהרעס-נערהאלט
מיט דעם שייטע — ערשטענעם 500 גולדען נעכטס
פרייער וואהונג, רעפלקטאמען, וועלכע מיט צייט-
ניסטען אינר קבולת פאן ארט-יאקסען רבנים פער-
וען אינר זינר, האבען זיך אינעם פראבעפארטראגע
זאנטע ציעהען, ווינען זאכטען ווערדען נור דעם
אקצעפטרטען פערנישטע.

M. Gips, Präses der jüd. Ortho. Gemeinde
in Réte p. Wartberg.

פֿרוכט־פרייען-טאבעללע		
פֿרייטע	קוויטלישען צאל-צער	פֿער
וויינען באנאטער	84	4.50—4.60
"	83	4.65—4.75
"	86	4.80—4.85
"	87	4.85—4.95
"	88	4.95—5.05
"	89	5.05—5.10
"	84	4.55—4.60
"	85	4.70—4.80
"	86	4.85—4.95
"	87	5—5.05
"	88	5.05—5.15
"	89	5.15—5.20
היינען פרייען	84	4.45—4.55
"	85	4.65—4.75
"	86	4.80—4.85
"	87	4.90—4.95
"	88	5—5.10
"	89	5.10—4.15
וויינען פרייען	84	4.55—4.65
"	85	4.75—4.85
"	86	4.90—5
"	87	5.05—5.15
"	88	5.15—5.20
"	89	5.20—5.30
פֿער	80	3.70—3.60
נעכטען פֿער	72	3.15—2.80
פֿער	72	2.60—2.70
פֿער	50	2.20—2.05
קוקרונ באנאטער	75	3.20—3.18
נעכטען באנאטער	75	3.10—3.07
פֿער	75	3.10—3.

קוֹרְזֵט אַב ע ל ל ע פֿאַם 20 מַעֲרִין	
קוויטלישען צאל-צער	פֿער
227.50	אשכנז 40 גולדען ק.ס.
21.80	קראינע 40
30.90	מיט נענטע 40
19.50	פרייען פרייען 40
17.70	וויינען פרייען 20 גולדען ק.ס.
15.40	וויינען פרייען 20
12.75	קעלנעוויס 10
11.30	וויינען פרייען 10
9.75	מאנאלינע 20
9.20	מאנאלינע 20
104.50	וויינען פרייען 20 גולדען ק.ס.
5.23	וויינען פרייען 120
8.89	וויינען פרייען 100 גולדען
8.89	וויינען פרייען 50 גולדען
1.63	וויינען פרייען
1.53	וויינען פרייען
138.25	אונגארישע וויינען פרייען
131.75	עסטרייכישע וויינען פרייען
112.25	וויינען פרייען
115.75	וויינען פרייען
101.75	וויינען פרייען
273	וויינען פרייען
248.50	וויינען פרייען
21.50	אשכנז פרייען
169	וויינען פרייען
1.59	אונגארישע וויינען פרייען
1.59	אונגארישע וויינען פרייען
94.75	אשכנז פרייען
35.75	אונגארישע פרייען

שמאנדעס אונד אום דאס רענעלונג דער רעכטס-
פערעוואלטיסע דער אונגארשען לעהרער געבעטען
ווארדע דער מינסטער אנטווארטעטע: אביבער
דען שמאנד דער אוראדעליטישען שולען, וועלכע
אין בעזוכען, קאן און מיטן בעסטע צופרידענ-
הייט אנטריקען אונד איר קאן אלס נור בעדיוער,
דאס היע אונד דא איינע שטריטיקייטע צושיינע
געמינדע אונד לעהרער בעשטעהען, ווארדע אלס
דער לעהרער זעהר צו קורין האמסט, איר ווילל
ווארל דא וועלכע שטענדיקייטען דער געמינדע
ניכט אנגרייפען, דאך ווערדע איר אלס קאנטיסט-
צואעלען חולסוואלטיסע דאזין ווירקען, דאס
דיא הערעכעציעליכען שטאממען, וועלכע פאן
דען געמינדען וועלכע שטאפען ווארדען, פנקט-
ליך איינגעהאלטען ווערדען וואללען.

* דאס אונגארישע ראבבי-
נאמס-סעמינאריאום (1808) וויר בראכטען
פאן דאס 10 דאס מעלהנע דער אונגארישען לאנד,
דאס איז אנגעלעגענהייט דעם ערוויכטען איינעם
אונגארישען, ראבבינאמס-סעמינאריאום נאך אין
דעוועס הייבסטאנע פאן פערעוואלטיסע קאמטע-
וויר, וויא וויר נאך איינעם אין דעווער אנגע-
לעגענהייט נישט אונטערזוכטע מענע ערפאר-
דען, וויר דעוועס סעמינאריאונגעלעגענהייט אין דע-
קאמטע מינסטער טרעפארט, וועלכען אינעווייניג
ערפארדען האסטען, דאס זיך אין מיטקאלן דיא
דעכטען מיט דען היינען אונד דיא ארטהאראקסען
מיט דער קאנגרעס-פארטיא פערטיינע האבען
ווירל אבווארשען און זיך נישט דעוועס פערטיינע
אין אללען אונגארישען געמינדען פארברע-
ווערען.

* דאס ווארדע אין דער בע-
צין ווייניגער ערעוועלעס געסטען
וואר דער וואלטהאט אין דערבען, און וועלכעס
געשטינדען ווערדען וואלטהע, אב דיא דערבענער
ליינען דיא נייע פארטיי דעם הערן טיפא אנגע-
קענען אונד איר ווערען צום דעפוטירטען האבען
וואללען, אבער נישט דיא איינערס-ליינען וואלל-
טען גענוענדיקע דעם מינסטער טיפא דען הויזען
קאזיסה אויסטערלען, אבער איר דען דעכטען
טאנען האבען זיך און דיא זאכע אויסערלעכע אונד
שטעללען מיטען גענעקאנדאטען איר - אונד
זאכטע ווארדע מינסטער טיפא געשטען פאר-
מיטטאן איר דען דערבענער וועללען אייניג-
טען צו עווערלעטען.

* איינע פאריש-אויבער-א-
שינגל אין דער גינע פונקטען דעווען
וויר פאלגענדע דורכגעדע געשיכטע: הער אב-
וויא, געדינע פרייא, און געברענגען פאלע

ראהא שלעוונגען אין ווען געהאט צו דען אכט-
בארסטען מיטלעדיקער דער אוראדעליטישען נע-
מינדע אונד איר דאזין און דער געשעפטס-וועלט
אלס אין זעהר סאלידער קופטאנן בעריהמט.
טראמבעס זיך פערמאנען פאן דעם קראך געבע-
פאללע שווערע פארטויסען ווארדע, ווענדעטע
ער אללעס מאגליכע און אום זינע גלייכער צו
בעפרייעדיקען, דער קראך איז אבער יעצט זעהר
אנהאלטענד אונד אנהויבער, זא דאס זיך ענדע נאך
ניכט אכצוהונדען אונד אונד הערע שלעוונגען וואר
געוואונען זיינע צאהלונגען איינצושטעללען, אס
22 מערען געמליך שווען פורים האטטען דיא עק-
קעקראץ זיך וואללען ביא וועלכער ער אויף 840000
געפאנדעט ווערדען וואלטהע, דער יאמטער לאסט
זיך ענדען - אונד זעהען! אונטער דען געריכטס-
עקסעקוטארען ערשינען פלאטעליך אין עלענאנט
עקלדיכע אונד נאנע מאנן אונד רייף: מייע הער-
דען! געבען זיך קיינע ווייטערע מידע, הייער
זונד 40000 גולדען, געוולדען זיך נור, ביז איר דאס
געלד צוואמטענעווערדען ווערדען! דיא געריכטס-
עקסעקוטארען אונד נאמענליך הערע שלעוונגען
וועלכעס בעקומען ערשיינט איר דען זינגען מאנן
אונד קאנטען פאר איבערראשונג קיין ווארס הער-
צווייטען: אבער דאס איינע דער מוסטער געהט
ווייטער אלס וועלכע אנדערע - אונד פלאטעליך
רייף זיך: מיין זיסער אונד טוער דאלף! אונד
פילע איהרעס זאכען אים דען האלן, יעצט נאטור-
ליך ערקאנטע איר דער פאטער זינגען זאכן, דען
ער פאר 10 ווארדען זינגען זינגען שלעכטען שטרי-
בע אים דעם היינע זאכען, דער זינגען איראלף
שלעוונגען ווארדעטע נאך זינגען פערטיינע
נאך אויסטראליען, ווא ער זיך ביא דען דארטיגען
נאך-זינגען אין אונגעווענליכע פערמאנען פער-
שאפטען עס וואר דאזער איינע בעזאנדערע פונט
נאכטעס דאס דעווער זאכן געדאע צו דעווער צייט
נאך היינע קאם אונד געהט בעווערדען זיך דאס שפייט-
ווארס: ווא דא נאטור אים געשטען, דא זאכע
נאכטעס-וועלכע אס געשטען!

* איינע לופטפאסט אין פנס (8)
אין ניו יארק האבען וויר דיא נייע ערפונדען אין ווען
מיט דער לופטפאסט ערקלערט אונד ניו האבען
זיך צו מעלדען, דאס זיך בונד הייער דעווען
לופטפאסט איינגעפירט ווערדען וויר, פאן האט
היער בערייטע איינע פערשיידענע נאך ווען זיך
שיקט אים דעוועס מאשינעריען דער דארטיגען לופט-
פאסט צו שטודיען זענען איר איינע וואללען פאן
פיר פנס איינצוארבייטען.

* איינע פרייע פנס-אויס-
קויפליכע זיך אונגארישען, זאכע

קוואטא (אויסווייטערן) ווירד געשריבען,
דאס דארט אס 11 מערען זיך קליינעס מערען
איינע פערטאלעאונג-קוועללע ענדערקעט האט, עס
קאם אויס דער שולע אונד ערבליקטע איינע קוועללע,
אויס וועלכעס עס מרינקען וואללעט, דאס וואסטער
שינקטע אבער וויא פערטאלעאונג מאן בענאט זיך
דאזער נאך אייזונגע דעם מערענעס צו דעווער
קוועללע אונד פאנד נאך איינען נאכטראכונגען
פילע פערטאלעאונג.

* איינע דען שטרענגען
וייניגער (1) פארטיינע זאנמאן דען 21 מערען,
האסטען וויר דען אנפאנג דעם פרייהייט, זייטעס
ווייר דער טאן גראטער אלס דיא נאכט, אבער
ווענען דער שטרענגען קעלטע קאנן דיא זאנע
איהרע ערווערטיגען קראפט: נאך נישט ווירקען
לאסטען, אס ערנסטען איזט דאזין דער אקער-
בייער וועלכער זיך מיט דעם בערייטען דער
פילדער זעהר פארשטעמלען ווירד, אויף איינע
זא שטרענגע אונד אנטווערטיגע קעלטע וואר פאן
ניינענדיג טעהר געפאסט, דיא מדיים איזט נאך מיט
שטארקעס איינע בעדעקט, ביא נאכאמין אויסדער
אויס-שאט נאך זא שטארק, דאס פאן דא איינע
מיט ווענען ווענארהען קאנן, הייער האט דיא שפייט-
פארטע בערייטע בענאנען, ווען וויר אבער נאך
איינע זאכען קאלטע טאנע האבען, ווירד דיא
דאזינא ווערען מיט איר בעדעקט אונד דיא שפייט-
פארטע מיט דאזין הייער צום דריטטען מאלע ווע-
דער איינגעשטעללע ווערדען.

* היינע נאכטען פילע
דען: (1) דאס איז ערשיינען הייבסטאנע אין
בעליזא אין שיקאגוער שיקאגאל איינע-
בראבען אונד דיא דאס איינע דעוואלוציאן ערזא-
טעט ווירד, דאס הייער אין דיא סטאנאנע צו
פאסען זיך איינגעברענגען אונד דען טעסטען
אויסגעווענליכע האבען, דאס דער קאנען טעסטען
דיא ווערען יודישע פאלקס-קייט בעזוכטע, ווא ער
פאן קאנאנא ווערען געפירט ווארדען.

* בעשענע ליבליכע דער ציי-
טונגען (1) אין דעם פארטייטען מהייער אונד-
דעם היינען בראסטעס ערווערטיגע וויר וויא אלע
בעסטער געזונטע לייטע אין ווען אבער דיא בע-
שענעליכקייט דער דארטיגען צייטונגען איינע-
בראבען זיך: ביא דעווער געלעגענהייט וואללען
וויא איר איינע קליינע געשיכטע אים אונדער
העראקען מיטשטודיען: פאר נישט דאזער צייט
קאם צו אונס אין אנטווערטיגע עקלדיכע מאנן
אונד זאכען: איר מאכט פערשיידענע ווען דיא
מיט יעמאנדען אין דיא צייטען שטעללען ווערדען!
דאזינע אויסזאטעטען וויר אים: ווען זאכ

וועללען דיא וואללען עס לויך ערפארדען, פאן יעצט ביז
אבער-טאל - שטודיע ווירל איר קיינע נישטען אין
דען טער געשען! דאס פרייליך האט איר דעווען פנס-
טען וועללען געניינט, פאן עס אונד דאזינע אלעס
נישטע נישט פאן פרייליך האט צו טאנע געפאסטען -
דעוועס, דאס אלס 10 ווארדע זאכע פרייליך שטעט
יעצט פאר מיר איר נעקסטן קאמאקאונסקא!
וויא איר זעהן קענט איר מיר ווירקליך, איר ווילל
נען דאזינע דאס איינע מיטען פנסטע פארטייטען פאנע
זיך איר מיר ווערען וועללען אויספירען ווילל, קיינע
הענערויסטע אין דען ווען לענען ווערדען!
געדינע פרייא! איר בן ווען איר מיטען מיר צו-
שען צוויי וועללען נישט: איר וויר דאס דעוועס קאן,
ווען עס צווייטע צוויי פארטייטען פנסטע ערפאלטען
ווייר אונד איר ווילל מיר אין פארטייטען געדינע נישט
עירדריקען לאסטען, איר לאסטען מיר פאן געמאנדעס אלס
ווערקיניג געוויינען, נישט פאן דען ווסטען אונד נישט פאן
דען פאלען!
וויא! איר וויר איין געברענגען פאלע אונד וואללעס
ניכט מיטשעטען, אום דאס רוסישע יאך אכצווייטעלען!
געדינע פרייא! אונס ווען אונס עס אללעס איינע,
אס וויר פאן דען פאקאקייטען איר פאן דען פארטייטען
אירעלענען געשלאנגען ווערדען: אב פאלטיש אירע רוסיש, דער
ווען ווירד יעדענאללעס נאכאנאנען, איר ווילל אונדען אין
מיטשעלע ערעקלען: צוויי נאכאנאנען האבען איינמאל
אום דען בעווען איינע טאש-שטאללעס געמאנדעס
יעדער בערוויסעטע, דאס דעווער שטאלל אים געהאט.
אס אונד שאף האבען דעווען שפייט געהאט אונד דא

נישט! איר ווילל איהרע רוקקער אבווארשען, אבער
דעקעט דאס איר יא נישט פערטאלען ווערדען, דען ווען
איר מיר פערטאלען איר איינע פארטייטען איר איינע
איר מיר איינע עשוואס געווייטעפאלעס...
(פארשעצונג פאלעס)

זאכע דער אס צום שאפט: ווען פאן דעווען בידען ווערע
דיא ליינען אלס הער? אונד דאס שאף אנטווארטען:
מיר אונס עס אללעס איינע, אב דעווען מיר הער בלייבט,
אבער דער אדערע, דען שטענען ווירד מיר דער איינע
בענאנאנט וויא דער אדערע. - וויא זא זאכעס זעהן אים
מיר דעוועס פארטייטען מיטען געווייטע אונד זא האבען פאן
מיר איינע פערדאס נישט צו געפרייטען: אבער איר איינע
זאכע ווילל איר וויא אויסגעקומען מאכען: איר טראכטען
איר אים בן, האבען אים אירע זעהר פילע יודישע
פרייע וועלכע מיר פארטייטען נאכטווערען נאכטווערען
ניינען נישט אין פארטייטען, זאזעהן אין דען 12 און 13
אונטערזוכטען ווען ווערדען הייער: איר איינע פרייע-
דע דאזע ווערען, דאזין ווערדען זא ערשט ניינען וויר וויא
קענען צו לענען, זא מוסטען זיך האבען אויף איינע בע-
זאזעהן איר פערשטעללען אונד פערשטעקען, איר האבען
יעצט קיינע צייט, אונדען איינע דאס צו ערשטודיען, דא
איר איינע פארלאנגען צום העווערען ראבבינער געקאכטען
האבען פאן אים דאזינע געקאכטען, דאס איר איינע ניינען
רעליגיאזען און פארטייטען אונטערזוכטען, פאן האט מיר
בייא אים פערקלאנען ווארשען זא בן איר צוריקקאכטען -
אונד דאזין וואללען וויר דיא זאכע אויספירעלעכע בע-
שענען! -

